

УДК 330.544.2

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Боронос В. Г.

Сумський державний університет

У статті розглянуто особливості оцінки фінансового потенціалу регіону з точки зору його інформаційного забезпечення. Визначено групу основних показників, котрі використовуються в процесі оцінки, наведені основні вимоги до інформації.

Ключові слова: *оцінка, фінансовий потенціал, інформація, регіон, достовірність, джерела фінансування.*

Постановка проблеми. Функціонування та розвиток місцевого самоврядування, територіальну основу якого складає адміністративно-територіальна одиниця, є визначальним для розвитку демократичних процесів у будь-якій державі. На сьогоднішній день в Україні особливо гостро стоїть питання забезпечення органів місцевого самоврядування саме фінансовими ресурсами в обсязі, достатньому для виконання ними своїх функцій та повноважень. У залежності від кількісного та якісного їх стану адміністративно-територіальна одиниця має певний фінансовий потенціал, рівень якого постійно змінюється і вимагає оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У даний час існує багато теоретичних і методичних розробок, пов'язаних з оцінкою окремих складових елементів фінансового потенціалу та ефективності їх використання. Вирішенню окремих задач цієї проблеми присвячені роботи вітчизняних учених В. І. Бережного, С. В. Зенченко, К. В. Давискібої, С. І. Дорогунцова, Т. С. Клебанової, Г. В. Ковалевського, В. В. Максимова, В. С. Пономаренка, Д. М. Стеченка, В. І. Торкатюка,

М. Г. Чумаченка, Л. С. Шевченко, Б. Шелегеда, Л. М. Шутенка; а також закордонних – Ю.А. Дорошенка, М. Пората, М. Портера, А. Маршалла, О.І. Татаркіна та ін.

Мета статті – дослідити особливості та визначити основні проблеми інформаційного забезпечення оцінки рівня фінансового потенціалу регіону.

Результати дослідження. В останні роки термін «фінансовий потенціал регіону» ввійшов в діловий обіг учених та практиків. Разом з тим його зміст на сьогодні є досить неоднозначним. Так, одні дослідники схильні розглядати фінансовий потенціал регіону як «сукупність регіональних грошових фондів, структура та кількісна оцінка яких визначають особливості регіонального розподілу суспільного продукту та можливості внутрішнього фінансування всіх сфер діяльності в регіоні», інші ототожнюють його з «податковим потенціалом»; обмежують бюджетом та децентралізованими фондами, що залишаються в розпорядженні підприємств та організацій; розуміють як особливу форму відображення економічного потенціалу території, тощо[1; 2; 3].

Фінансовий потенціал регіону визначається сукупністю внутрішніх джерел фінансових коштів, якими володіють регіональні органи влади, підприємства реального сектора економіки, фінансові структури, домогосподарства та зовнішніх джерел таких коштів. Рівень кожного із зазначених джерел є різним, що пояснюється, їх різним ресурсним потенціалом, що в свою чергу зумовлено нерівномірністю територіального розміщення природних ресурсів, відмінностями в територіальному поділі праці та соціальному складі населення, різним рівнем розвитку продуктивних сил та ступенем використання економічного потенціалу, окрім того наявний фінансовий механізм стимулювання економічних процесів на регіональному рівні не повною мірою відповідає сучасним потребам розвитку економіки.

Тому, на сьогоднішній день перед регіональними органами влади стоїть важлива задача не тільки знайти джерела для формування фінансового потенціалу, але і правильно ними розпорядитися на основі чітких пріоритетів та жорсткого контролю за ефективністю їх використання.

Фінансовий потенціал регіону розглядається досить часто як сукупність всіх видів фінансових ресурсів на території певного регіону. Разом з тим необхідно конкретизувати поняття фінансового потенціалу. Під фінансовим потенціалом розуміють сукупний обсяг акумульованих на території фінансових ресурсів, котрі надходять по різних каналах та до різних суб'єктів.

При проведенні оцінки фінансового потенціалу використовується ряд показників (рис. 1)

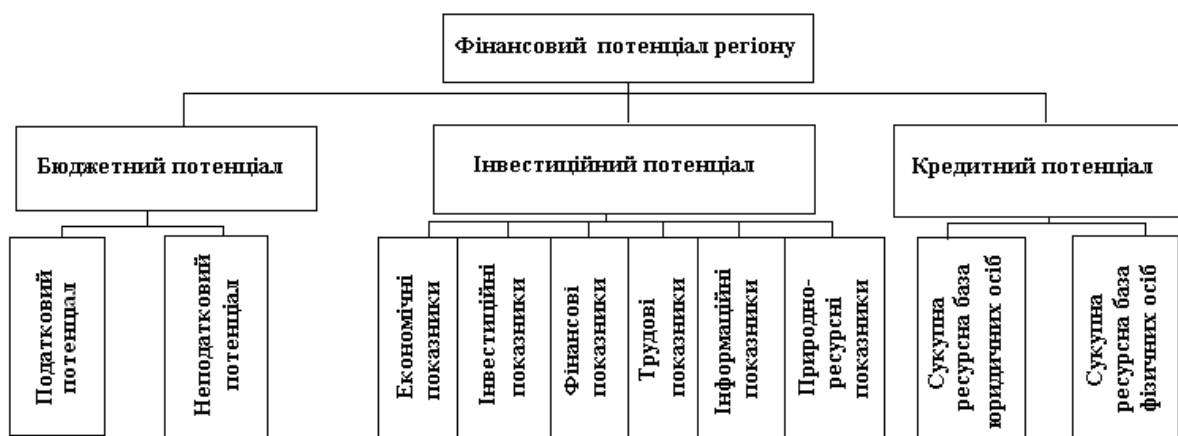

Рисунок 1. – Схема показників при оцінці фінансового потенціалу регіону.

Виходячи із вище наведених міркувань, більшість регіонів України на сьогоднішній день не можна вважати самодостатніми, однак, на наше переконання, це не означає що в них відсутній фінансовий потенціал. Проблема - в об'єктивних підходах до його оцінки. Аналіз публікацій з проблем оцінки фінансового потенціалу засвідчив недостатню їх методичну розробку на рівні регіону.

Важливою умовою економічного і соціального розвитку регіону є наявність в обігу необхідного і достатнього обсягу фінансових ресурсів. Згідно існуючих підходів комплексна оцінка фінансового потенціалу регіону передбачає складання зведеного балансу фінансових ресурсів. Однак, результати досліджень свідчать, що регіональна влада не завжди зацікавлена в достовірному відображенню наявних фінансових ресурсів, оскільки існує спокуса отримати із центрального бюджету додаткових фінансових «вливань» (завдяки недосконалій бюджетній та податковій політиці).

Іншим важливим показником, що характеризує фінансовий потенціал регіону є ВРП, складовими якого є такі елементи вартості як чистий прибуток, змішані доходи, податок на імпорт і т.д. Цілком зрозуміло, що ті регіони в яких в ВРП частка чистого прибутку є значною, володіють більшими ресурсами для фінансування економічного розвитку. Однак, оцінюючи фінансовий потенціал регіону за допомогою ВРП не зрозуміло: як оцінити результати тих видів діяльності, котрі направлені на виконання загальнонаціональних функцій (оборона, розвиток грошової системи і т.д); як врахувати продукцію трансрегіональних та транснаціональних інституцій, діяльність яких виходить за рамки регіону.

Таким чином, на сьогоднішній день з метою ефективного управління фінансовими ресурсами регіону, проблема якісної оцінки потенційних та реальних можливостей і надалі залишається актуальною. В українській економічній системі не вироблено єдиного підходу як до розуміння економічної суті «фінансового потенціалу регіону», так і до його оцінки, а тому зазначена проблема потребує додаткового вирішення.

Для створення системи розвитку регіонального фінансового потенціалу, підвищення ефективності його використання необхідно проводити оцінку всіх фінансових потоків території і забезпечувати їх системне управління державними та муніципальними органами влади. Причому, в сучасних умовах підвищується значимість пошуку якісно

нових, інноваційних шляхів такого впливу. Незважаючи на значимість регіонального фінансового потенціалу у вирішенні територіальних проблем, в даний час поки не напрацьована теоретична і практична база методів його комплексної оцінки, що негативно позначається на використанні існуючих можливостей нарощування фінансових потоків конкретних муніципалітетів. Причиною цього є слабка розробка проблеми, відсутність комплексних наукових рекомендацій, якими могли б скористатися органи влади і управління.

Таким чином, як з теоретичної, так і з практичної точки зору необхідні методологічні та практичні розробки, що забезпечують оцінку регіонального фінансового потенціалу та вироблення на цій основі шляхів стимулювання його зростання як основи стійкого розвитку територій.

Базою інформаційного забезпечення аналізу та оцінки фінансового потенціалу регіону можуть слугувати статистичні щорічники, законодавчі та нормативні акти України [1].

У процесі оцінки рівня регіонального фінансового потенціалу важливе значення має достовірність даних, які одержуються у результаті статистичного спостереження. Достовірність забезпечується багатьма умовами. Це компетентність працівника, що бере участь у статистичному спостереженні, досконалість інструментарію (бланків, інструкцій) та ін. Достовірність включає як відповідність даних реальній дійсності, так і технічну точність або обґрунтованість виміру.

Достовірність тісно пов'язана з повнотою даних - отримані дані повинні бути досить повними.

Повнота забезпечується: по-перше, охопленням одиниць досліджуваної сукупності. Варто зібрати інформацію про всі складові фінансового потенціалу, що діють у даному регіоні; по-друге, повноту слід розуміти і як охоплення найбільш істотних сторін явища, тому що кожне досліджуване явище або сукупність носить досить складний характер і має найрізноманітніші ознаки; по-третє, при вивченні

розвитку явища протягом певного часу повнота припускає одержання даних за максимально тривалі періоди.

Досить повні статистичні дані є, як правило, масовими, вичерпними. Вони забезпечують потреби комплексного дослідження.

Можна відзначити ще одну важливу вимогу - це порівнянність даних, або однаковість. Кожне явище або сукупність, досліджувані в часі або в просторі, повинні бути порівняні. Для цього необхідно використовувати єдині вартісні оцінки, що особливо важливо в умовах інфляції, єдині територіальні межі, тобто строго дотримувати єдності в методології.

Висновки. Регіональний фінансовий потенціал служить індикатором, який ідентифікує реакцію економіки регіону на прийняті управлінські рішення, а його накопичення свідчить про ефективність територіальної політики, конкурентоспроможність і стійкість розвитку регіону.

У зв'язку з цим, питання формування та оцінки ресурсної бази, найважливішою складовою якої є фінансовий потенціал, на основі аналізу можливостей регіону отримувати максимальну віддачу від власного економічного простору, стає однією з актуальних проблем, яка потребує термінового вирішення.

Література

1. Исаев Э.А. Финансовый потенциал крупного экономического региона/ науч. ред. Ю.И. Любимцев.- М.: 2007
2. Корчагин Ю.А. Региональная финансовая политика и экономика/ Ю.А. Корчагин // Ростов на Дону: Феникс, 2006.- 284 с.
3. Черник Д.У., Дадашев А.З. Финансы крупного города в условиях перехода к рыночным отношениям. – М.: 1993